

## Formativní hodnocení

Formativní hodnocení je nedílnou součástí vzdělávacího procesu a slouží především k podpoře učení žáků. Jeho smyslem není pouze hodnotit dosažené výsledky, ale průběžně poskytovat žákům informace o tom, **co již zvládli, v čem se jim daří, co potřebují zlepšit a jak mohou při svém učení dále postupovat.**

Formativní hodnocení vychází z předem stanovených a žákům srozumitelně formulovaných vzdělávacích cílů a kritérií úspěchu. Žáci jsou vedeni k tomu, aby rozuměli tomu, **co se učí, proč se to učí a podle čeho poznají, že učivo zvládli.** Hodnocení se zaměřuje především na individuální pokrok žáka a jeho aktivní zapojení do procesu učení.

## Formativní hodnocení

Formativní hodnocení je součástí průběžného hodnocení žáků a vhodně se doplňuje s klasifikací známkami. Vychází z předem stanovených vzdělávacích cílů a kritérií úspěchu a poskytuje žákovi konkrétní zpětnou vazbu o jeho pokroku, dosažených výsledcích a možnostech dalšího rozvoje. Žák své učení průběžně **sleduje, ověřuje, hodnotí, zdůvodňuje a reflektuje**, pracuje s chybou, přijímá zpětnou vazbu a využívá ji ke zlepšení své práce. Pedagog **stanovuje cíle a kritéria, pozoruje, ověřuje, poskytuje zpětnou vazbu, podporuje sebehodnocení a vede žáka k samostatnosti a odpovědnosti za vlastní učení.** Klasifikace známkou vyjadřuje míru dosažení stanovených vzdělávacích výsledků a je doplňována průběžnou zpětnou vazbou podporující další učení žáka.

Pedagog při hodnocení využívá zejména:

- průběžnou zpětnou vazbu,
- slovní hodnocení a komentáře k práci žáka,
- sebehodnocení a vzájemné hodnocení žáků,
- práci s chybou jako přirozenou součástí učení,
- stanovení a sdílení kritérií úspěchu,
- pozorování žáků při činnostech a jejich průběžné ověřování,
- portfolio žáka a další doklady o jeho učení,
- reflexi učebního procesu a individuálního pokroku.

Zpětná vazba je poskytována průběžně, konkrétně, srozumitelně a zaměřuje se především na další možnosti rozvoje žáka. Pedagog podporuje žáky v porozumění vlastnímu učení a vede je k postupnému přebírání odpovědnosti za výsledky své práce.

Součástí formativního hodnocení je **práce s chybou**. Chyba je vnímána jako přirozená součást procesu učení a příležitost k dalšímu rozvoji. Žáci jsou vedeni k tomu, aby dokázali svou chybu rozpoznat, porozumět jejímu vzniku, hledat vhodný způsob opravy a využít získanou zkušenost při dalším učení.

Důležitou součástí je **sebehodnocení žáků**. Žáci jsou přiměřeně svému věku vedeni k posuzování vlastní práce, k uvědomování si svých silných stránek, obtíží a možností dalšího zlepšení. Učitel vytváří bezpečné prostředí, ve kterém mají žáci možnost vyjádřit svůj názor na vlastní učení bez obavy z neúspěchu.

Formativní hodnocení podporuje zejména:

- aktivní zapojení žáků do učení,
- motivaci a zájem o vzdělávání,
- rozvoj samostatnosti a odpovědnosti,
- schopnost plánovat a reflektovat vlastní učení,
- rozvoj kritického myšlení,
- spolupráci a komunikaci,
- pozitivní vztah k učení,
- respektování individuálních vzdělávacích potřeb a možností každého žáka.

Formativní hodnocení je uplatňováno v průběhu vzdělávání a vhodně se doplňuje se sumativním hodnocením. Při hodnocení výsledků vzdělávání pedagog zohledňuje nejen aktuální výkon žáka, ale také jeho individuální pokrok, aktivitu, úsilí a schopnost využívat zpětnou vazbu ke svému dalšímu rozvoji.

Cílem formativního hodnocení je vytvářet takové podmínky, aby každý žák mohl zažívat úspěch, rozuměl svému učení a postupně získával schopnost **učit se z vlastního hodnocení a řídit své další vzdělávání**.

### Formativní hodnocení a klasifikace

Formativní hodnocení je přirozenou součástí vzdělávacího procesu a doplňuje **sumativní hodnocení, zejména klasifikaci známkami**. Jeho hlavním cílem je podporovat učení žáka, jeho aktivitu, samostatnost a odpovědnost za vlastní vzdělávání.

Hodnocení vychází z předem stanovených a žákům srozumitelně formulovaných **vzdělávacích cílů a kritérií úspěchu**. Žák rozpoznává, co se má naučit, vysvětluje, čemu rozumí, ověřuje své znalosti a dovednosti, hodnotí vlastní pokrok a stanovuje si další kroky ke zlepšení.

Pedagog poskytuje žákům průběžnou, konkrétní a srozumitelnou **zpětnou vazbu**, která popisuje jejich pokrok a zároveň ukazuje možnosti dalšího rozvoje. Při hodnocení oceňuje dosažené výsledky, pojmenovává silné stránky žáka a upozorňuje na oblasti, které je třeba dále rozvíjet.

### Žák v procesu hodnocení zejména:

- **pojmenuje** svůj vzdělávací cíl,
- **rozpozná** své silné stránky a oblasti, ve kterých se potřebuje zlepšit,
- **vysvětlí**, jak při řešení úkolu postupoval,
- **ověří** správnost svého řešení,
- **vyhledá a opraví** chybu,
- **zdůvodní** svůj postup a výsledek,
- **porovná** svou práci s předem stanovenými kritérii,
- **zhodnotí** vlastní práci a pokrok,
- **přijme** zpětnou vazbu a **využije** ji při dalším učení,
- **navrhne** další postup vedoucí ke zlepšení,
- **spolupracuje** při vzájemném hodnocení,
- **respektuje** práci a hodnocení ostatních.

## Pedagog při hodnocení zejména:

- **stanovuje** a **sdílí** vzdělávací cíle a kritéria úspěchu,
- **pozoruje** průběh učení žáků,
- **ověřuje** porozumění učivu,
- **poskytuje** průběžnou zpětnou vazbu,
- **pojmenovává** konkrétní pokrok žáka,
- **oceňuje** úsilí a dosažené výsledky,
- **upozorňuje** na možnosti dalšího zlepšení,
- **klade** otázky podporující přemýšlení,
- **vede** žáky k sebehodnocení,
- **podporuje** práci s chybou,
- **umožňuje** žákům opravovat a rozvíjet jejich práci,
- **přízpůsobuje** hodnocení individuálním možnostem a potřebám žáků.

## Kombinace formativního a známkového hodnocení

Známka vyjadřuje míru dosažení očekávaného vzdělávacího výsledku v daném okamžiku. **Formativní hodnocení známku nenahrazuje, ale doplňuje ji o informace, které žákovi umožňují porozumět jeho výsledku a dále se zlepšovat.**

Při klasifikaci pedagog vychází z předem známých kritérií a přihlíží k charakteru vzdělávací oblasti, očekávaným výsledkům učení a individuálním možnostem žáka. Znamka není jediným zdrojem informace o kvalitě učení. Žák současně získává slovní nebo jinou konkrétní zpětnou vazbu, která mu pomáhá pochopit, **co zvládl, co ještě potřebuje rozvíjet a jak může svého cíle dosáhnout.**

Hodnocení tak propojuje **průběžnou zpětnou vazbu, sebehodnocení, vzájemné hodnocení a klasifikaci známkou.** Směřuje k tomu, aby žák postupně dokázal své učení plánovat, sledovat, hodnotit a řídit.

## Práce s chybou

Chyba je vnímána jako **přirozená součást učení a příležitost k dalšímu rozvoji.** Žák chybu vyhledává, pojmenovává její příčinu, opravuje ji a využívá získanou zkušenost při řešení dalších úkolů. Pedagog vytváří bezpečné prostředí, ve kterém se žák nebojí chybu přiznat, analyzovat a využít ji jako podnět k učení.

Cílem hodnocení je podporovat každého žáka v tom, aby **rozuměl svému učení, dokázal pojmenovat svůj pokrok, přijímal odpovědnost za svou práci a aktivně hledal cesty k dalšímu zlepšení.**

## Stupně klasifikace a jejich charakteristika

Při hodnocení výsledků vzdělávání žáka klasifikací se používá pětistupňová klasifikační stupnice. Znamka vyjadřuje míru dosažení stanovených vzdělávacích výsledků s ohledem na očekávané výsledky učení, stanovená kritéria a charakter vzdělávací oblasti.

### 1 – výborný

Žák **samostatně a přesně zvládá** požadované znalosti a dovednosti, **správně řeší** zadané úkoly, **uplatňuje** získané poznatky, **zdůvodňuje** své postupy a **aktivně využívá** získané vědomosti v nových situacích. Dopouští se pouze ojedinělých a méně významných chyb.

### 2 – chvalitebný

Žák **zvládá** požadované znalosti a dovednosti převážně samostatně, **řeší** zadané úkoly s drobnými nepřesnostmi, **uplatňuje** získané poznatky a **dokáže** svůj postup většinou správně zdůvodnit. Chyby **rozpoznává a opravuje** s menší dopomocí.

### 3 – dobrý

Žák **zvládá** základní požadované znalosti a dovednosti, při řešení úkolů **potřebuje** částečnou podporu, **uplatňuje** získané poznatky s určitými obtížemi a **dopouští se** častějších chyb. Při vhodném vedení **dokáže chyby rozpoznat a opravit**.

### 4 – dostatečný

Žák **zvládá pouze část** požadovaných znalostí a dovedností, při řešení úkolů **potřebuje výraznou podporu**, **uplatňuje** získané poznatky s obtížemi a **dopouští se** závažnějších nebo častých chyb. Po upozornění **dokáže některé chyby rozpoznat a s dopomocí opravit**.

### 5 – nedostatečný

Žák **nezvládá požadované základní znalosti a dovednosti** v potřebném rozsahu, **nedokáže samostatně řešit** základní úkoly ani při běžné podpoře, získané poznatky **nedokáže účinně uplatnit** a při práci **se dopouští** závažných nedostatků. K dosažení požadované úrovně **potřebuje intenzivní a systematickou podporu**.

## Klasifikace ve spojení s formativním hodnocením

Klasifikace známkou je doplňována formativní zpětnou vazbou, která žákovi umožňuje porozumět dosaženému výsledku, pojmenovat své silné stránky, identifikovat oblasti k rozvoji a stanovit další krok ve svém učení.

| Znamka          | Charakteristika výkonu a formativní hodnocení                                                                                                                                                                                                                                       |
|-----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1 – výborný     | Žák <b>samostatně, správně a přesně zvládá</b> požadované učivo a <b>dokáže je účinně využít</b> . <b>Rozpoznává</b> své silné stránky, <b>reflektuje</b> svůj postup, <b>pracuje s chybou</b> a <b>navrhuje</b> , jak své dovednosti dále rozvíjet.                                |
| 2 – chvalitebný | Žák <b>zvládá</b> požadované učivo převážně samostatně a <b>dokáže je uplatnit</b> v běžných situacích. Drobné chyby <b>dokáže vyhledat a opravit</b> . <b>Přijímá zpětnou vazbu</b> , <b>hodnotí</b> svou práci a <b>určuje</b> , na čem bude dále pracovat.                       |
| 3 – dobrý       | Žák <b>zvládá základní učivo</b> , při řešení složitějších úkolů <b>potřebuje podporu</b> . <b>Rozpoznává</b> některé své chyby a po upozornění je <b>dokáže opravit</b> . S pomocí <b>hodnotí</b> svou práci, <b>pojmenovává</b> obtíže a <b>stanovuje</b> další krok ke zlepšení. |

- 4 –  
dostatečný Žák **zvládá pouze část** požadovaného učiva a při práci **potřebuje výraznou podporu**. Chyby **rozpoznává a opravuje** především s pomocí pedagoga. **Identifikuje** oblasti, ve kterých potřebuje pomoc, a s podporou **formuluje** jednoduchý cíl dalšího učení.
- 5 –  
nedostatečný Žák **nezvládá požadované základní učivo** v potřebném rozsahu a **potřebuje intenzivní podporu**. S pomocí pedagoga **pojmenovává**, čemu nerozumí, **vyhledává** příčiny neúspěchu a **volí** další postup k postupnému zvládnutí učiva. Hodnocení směřuje především k nalezení konkrétní cesty ke zlepšení.

Formativní hodnocení **nenahrazuje klasifikaci**, ale poskytuje žákovi informace potřebné k dalšímu učení. Při hodnocení je zohledňována míra dosažení vzdělávacích výsledků, individuální pokrok žáka, jeho schopnost využívat zpětnou vazbu a postupně přebírat odpovědnost za vlastní učení.